

Arquitectura i arqueologia: cara a cara

En una ciutat com Tarragona, on conviuen amb força i molta presència el passat i el present, és obligat obrir periòdicament àgors constructives que permetin unir criteris, cercar punts comuns i generar aprenentatge. Així, amb l'objectiu de construir un espai de debat permanent i independent en el qual tècnics que viuen o treballen a la ciutat puguin repensar el tractament que requereix el patrimoni arquitectònic històric de Tarragona, es va celebrar fa ben poc el primer col·loqui "Arquitectura i Arqueologia: cara a cara".

Organitzat per l'Institut Català d'Arqueologia Clàssica (ICAC), la Reial Societat Arqueològica Tarraconense (RSAT) i el Col·legi Oficial d'Arquitectes de Catalunya, es va posar sobre la taula temàtica molt interessant. Es va parlar sobre l'aportació arqueològica als projectes arquitectònics i en el model de ciutat, de l'arquitectura integrada i respectuosa amb el patrimoni o, entre altres propostes, del POUM i els constreyniments que comporta. També es va evidenciar que cal marcar un criteri real i fidel quan es facin certes intervencions sobre elements patrimonials de la ciutat per evitar la polèmica generada darrerament en alguns casos, com les escales del circ de la Plaça dels Sedassos, i que és necessari no tenir por en marcar aquest criteri. Entre els convidats, hi havia l'arquitecte tècnic i arquitecte Enric Casanovas.

Imatge aèria que mostra la convivència entre les restes de Tarraco i l'actual ciutat.

Enric Casanovas. Arquitecte Tècnic i Arquitecte

Enric, en una ciutat com Tarragona, on conviuen la ciutat actual i l'antiga, com es poden generar sinèrgies que permetin que tot visqui en harmonia?

○ es creu en una ciutat i els seus valors, o no s'hi creu. Tinc el ferm convenciment que els polítics d'aquesta ciutat no acaben de creure en el propi potencial d'una ciutat mil·lenària on ha de conviure història i modernitat. I tot plegat, en un entorn industrial del sector químic que obliga a prendre grans decisions de creixement de ciutat. Aquesta ciutat te un immens futur si al capdavant hi ha gent amb il·lusió i visió de futur.

D'altra banda ja fa temps que dic que hi ha d'haver un gran pacte de ciutat entre les institucions i el sector industrial. Es palpable que en aquesta ciutat cadascú fa la guerra per el seu costat. Ajuntament, Generalitat, Diputació, Autoritat Portuària, la AEQT, Les Cambres, els Col·legis Professionals d'Arquitectes i Arquitectes tècnics així com altres institucions, haurien de ser capaços d'establir unes bases de patrimonials, urbanístiques, comercials que tinguin una visió més enllà dels 20 anys. Cal tenir idees pròpies i fugir dels models "testats" que

encaixonen. Li auguro aquesta ciutat la possibilitat de ser una gran ciutat de turisme sostenible i respectuós amb el medi ambient.

Tarragona no seria pas, ara mateix, un exemple de bona convivència entre el llegat històric i el creixement urbà actual. O sí?

No. Sens dubte. Tenim grans edificis històrics tancats que haurien de ser un motor de creixement de ciutat. Es lamentable la Residencial tancada quan és recuperable i quan hi ha uns Jocs del Mediterrani a tocar la porta. Però s'hi pretenen unes rendes impossibles per a un edifici que s'ha deixat malmetre i necessita inversió. Però calculo que no més enllà del milió d'euros per reactivar-lo. El mateix passa amb Tabacalera, infrutilitzada i sense un clar i gran projecte de museu arqueològic, o be la ciutat judicial. O un Banc d'Espanya tancat amb múltiples possibilitats representatives i institucionals. O bé La Savinosa, una altra de les grans vergonyes polítiques imperdonable. Tot plegat cal que arribi una nova llei de patrimoni que estableixi dures responsabilitats de les administracions. Ara, per ara, no en tenen cap.

Per altra banda, es vol fer créixer una

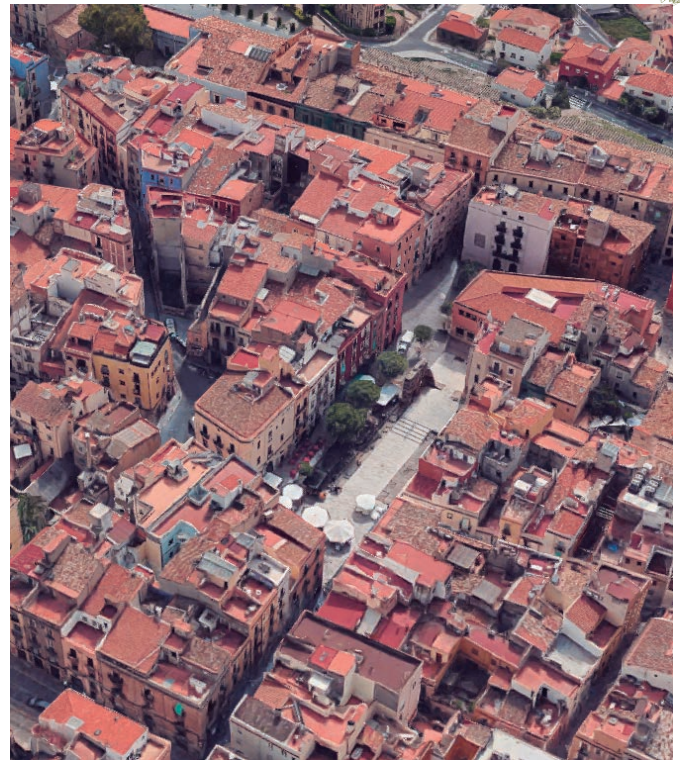
ciutat cap a ponent, essent un gran error. Per a mi és un altre error voler densificar una zona com Lorito o Budallera sense pensar en les grans xarxes de connectivitat com ara entrades d'autopista per Sant Pere i Sant Pau. Tarragona ha de créixer cap a Llevant amb un exercici de gran respecte paisatgístic i preservació de les grans masses verdes i forestals. Cal relligar barris fins a la Mora i generar un urbanisme amable i integrat amb la natura. Cal reflotar aquesta ciutat envers un turisme poc massificat però d'alta qualitat. La Residencial n'era i n'és encara un estàndard d'aquest model sostenible de turisme. Seria una llàstima castigar un edifici nascut a l'època franquista per aquest sol fet. No hi pot haver sectarisme amb els edificis.

Quina és la fórmula més adequada de convivència segons tu?

La convivència implica acceptació d'unes regles de joc envers el comerç, l'urbanisme i el patrimoni que traspassin l'electoralisme a 4 anys vista. La classe política ha de fer política i cal deixar als tècnics mans lliures per redissenyar la ciutat. No entenc com no hi ha cap visió estratègica de futur envers un model de creixement clar i consensuat. El POUM

A la Part Alta és on hi ha més elements arqueològics per protegir.

La Plaça del Pallol és un indret molt delicat a nivell patrimonial.

no ho reflexa. I ara ens ha aparegut un nou i greu problema que es la desertització comercial del centre envers les grans superfícies. ¿Com s'explica una ciutat densa i la ciutat comercial fora d'aquesta ciutat?. No tinc cap dubte que la mala rèplica del model americà, mal copiat a Europa i mal copiat al nostre país, no te futur.

Què en penses —perquè és l'última polèmica creada al voltant del tema— de l'actuació que s'està fent a les grades del circ dels Sedassos o al Teatre Romà? S'actua bé?

Tenim un greu problema de criteri. No és tan greu la intervenció en sí (que no comparteixo ni m'agrada) com el fet d'arribar a entendre que se superessin tots els filtres de l'administració sense que passés res. Aquests filtres no funcionen ni amb consens ni criteris clars. No s'hauria pogut fer aquestes intervencions sense les pertinents autoritzacions administratives i els homòlegs informes favorables. I això passa perquè l'administració o les administracions implicades no actuen amb un criteri clar, ni amb una línia consensuada. S'ho han de fer mirar amb profunditat, des de dins, o algú els hi ha de dir des de fora. Simplement espero que algun dia la UNESCO prengui cartes en aquests assumptes de ciutat que tenen a veure amb una línia de treball que

ha de ser preservadora dels valors de ciutat patrimoni de la humanitat. Com a professional defenso l'arquitectura en el patrimoni com una acció atemporal, discreta i humil, fora de protagonismes i dels flashos de premis i altres egos personals.

L'actual POUM ajuda? Quines mancances o inconvenients té en aquest sentit?

Opino que és un POUM pensat per a un creixement urbà que no comparteixo. Es un POUM de ciutat milionària que no es pot executar si no es modifiquen grans paràmetres econòmics i es toca de peus a terra. Es un POUM incapaç de preveure la microcirurgia urbana, més que necessària, imprescindible. Personalment, penso que ha arribat tard i malament i que la ciutat necessita projectes reals; no pas ara seguir emparats amb soterrar vies per tenir un gran passeig marítim. Es tirar diners a la brossa i generar expectatives impossibles. I alhora, un terreny abonat a l'especulació. ¿Treure vies per posar-hi que amb diners privats? Hi ha altres maneres modernes de fer una ciutat i un passeig marítim modern. A més, paisatgísticament, i no oblidem que és un tema oblidat a aquesta ciutat, el POUM no resol el conflicte etern de suavitzar, protegir i integrar paisatgísticament uns polígons químics que son molt agressius. A Ponent, parar la ciutat i una gran pantalla verda. I a

llevant, repensar la nova gran ciutat de tarragona. Hi ha models de ciutat jardí de baixa densitat que poden ser altament sostenibles.

Cap a on ha de créixer la ciutat i en quins punts ha de respirar per evitar més traumes patrimonials?

Com he dit, aquesta ciutat no pot créixer cap a ponent. Opino que es un pecat urbanístic de primer ordre. Cal relligar barris cap a llevant, fins a la Mora i generar un corredor verd protegit. La via Augusta hi te molt a dir. Des de Tamarit fins al Miracle. Aquesta és la ciutat a pensar. Tarragona no necessita una massa crítica molt més elevada de gent. Necessita apuntalar els seus recursos com enclavament turístic i de qualitat amb un centre històric que sigui un punt de rellevància en qualitat interventiva patrimonial. No el que fem ara. Només cal veure com el POUM te oblidats els barris de llevant i no hi ha una planificació clara d'intencions, gests polítics o del tipus que sigui i que ajudin a tenir clar que el model de ciutat que necessitem s'ha de deslligar d'una vegada per totes de la química. Tarragona ja no pot ser només una ciutat de la química. En certa manera, no és el mateix mirar cap a sol naixent que cap a sol ponent. La primera és inici, oportunitat; la segona, declivi i final.

ÒSCAR RAMÍREZ DOLCET